

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No 12 1960

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no. 12 - 1960(Tijdvak 1-12-'60 t/m 31-12-'60)I N H O U D

I. <u>Communisme Internationaal</u>	blz.
Meningsverschillen inzake vreedzame coëxistentie	1
De Chinees-Russische briefwisseling	7
De Verklaring der 81 partijen	9
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	
Sterkte en invloed van de CPN	12
Interne situatie vrij stabiel	19
III. <u>Activiteiten van de communistische mantelorganisaties</u>	
De "mantels" en de ontwapeningsplannen	20
De communisten contra het "fascistische gevaar"	21
Voorbereiding Wereldjeugdforum; medewerking van het ANJV	23
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
De voormalige EVC-1958 in 1960	24
Grote stakingsacties met en zonder communistische bemoeienis	25
V. <u>Overige groeperingen</u>	
De Socialistische Werkers Partij in 1960	28
Vierde Internationale en RCP	31
Pacifistisch Socialistische Partij in 1960	32
Rechts-extremisme	34

Overzicht stakingen december 1960Agenda

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Inleiding

Voor de verhouding tussen de Sowjet-Unie en de Chinese Volksrepubliek, de grote partners in een wereldomvattende revolutionaire beweging, is 1960 een veel bewogen jaar geworden. De CPSU en de CP China gaven scherper dan voorheen het geval was van hun onderling afwijkende visies blijk.

Weliswaar herhaalt het gehele communistische kamp onophoudelijk de zelfverzekerde uitspraak, dat het "socialisme" de mensheid eens en voor al van het kapitalistische juk zal bevrijden, maar over de keuze van de middelen, waarmede de communisten deze "onafwendbare vernietiging" van het "kapitalisme" denken te bespoedigen, heerst onenigheid.

Juist de laatste jaren rezen doctrinaire strijdvragen, speciaal inzake de vreedzame coëxistentie en de vermijdbaarheid van oorlogen in onze tijd. Deze problemen hangen nauw samen met het wel en wee van de gehele mensheid.

Verhouding CPSU - CP China

De bolsjewistische oktober-revolutie van 1917 en het tot stand komen van de Sowjet-Unie - de eerste socialistische staat - zijn mede voor de Chinese communisten lichtende en inspirerende voorbeelden van revolutionaire activiteit. In het verleden hebben de Chinese communisten een bij hun land passende **eigen** tactiek gevoerd, die in sommige opzichten van de Sowjet-methoden afweek.

In China moest het communisme bij het veroveren van de macht vóór de tweede wereldoorlog hoofdzakelijk steunen op de arme boeren. Daarentegen had de communistische partij in Rusland vóór de revolutie haar voornaamste aanhang onder het industrieproletariaat in de grote steden.

Mao Tse-toeng verwierp de mening van Stalin dat maarschalk Tsjang Kai-sjek na 1945 nog lang aan het hoofd van de Chinese regering zou staan. Mao's successen logenstrafden deze visie. Na vele politieke en militaire offensieven kon in 1949 de overwinning op Tsjang Kai-sjek worden behaald en de Chinese Volksrepubliek worden

gesticht. Op ideologisch terrein heeft het communisme in China niet geringe pretenties. Zo wordt Mao Tse-toeng beschouwd als de grootste levende theoreticus van het marxisme-leninisme.

In de loop van 1960 werd het steeds duidelijker dat er meningsverschillen tussen Moskou en Peking bestonden. Waarschijnlijk hebben deze zich reeds voorgedaan naar aanleiding van Chroestsjow's gedragslijn op het XXste CPSU-congres van februari 1956. Diens "geheime" rede tegen de uitwassen van Stalin's personencultus viel o.m. bij de Chinese partijleiding niet in goede aarde. Peking was het kennelijk met de aanvankelijk ver doorgevoerde verguizing van het Stalin-beleid niet eens. De Chinese wrevel ontladde zich bijvoorbeeld in een relatief eerherstel van de overleden Sowjet-leider. Een in april 1956 verschenen beschouwing over "De historische ervaringen van de dictatuur van het proletariaat" kon deze ontwikkeling alleen maar bevestigen. De Chinese communisten hebben nooit van harte ingestemd met de door het XXste CPSU-congres aanvaarde stelling van Chroestsjow, dat oorlogen niet langer als een noodlot onafwendbaar zijn en dat de vreedzame coëxistentie als principieel internationaal richtsnoer moet gelden.

De troebelen in Polen en de volksopstand in Hongarije, mede een uitvloeisel van de door het XXste CPSU-congres aanvaarde déstalinisatie, gaven Mao's medewerker Tsjoë En-lai aanleiding tot het maken van een rondreis in de Sowjet-satellietlanden. Het was een poging om de eenheid van het socialistische kamp te herstellen en zo mogelijk te versterken. Voor het eerst in de geschiedenis van het internationale communisme mengde China zich, aldus handelende, rechtstreeks in kwesties binnen het machtsgebied van de Sowjet-Unie (Oost-Europa).

Vrij spoedig na de dramatische gebeurtenissen in Polen en Hongarije trad Peking in het strijdperk tegen het Joegoslavische revisionisme met een scherpe, tegen de politiek van maarschalk Tito gerichte verklaring van 29 december 1956 van het Chinees centraal comité. Zij sloot, onder de titel "Nogmaals de historische ervaringen van de dictatuur van het proletariaat", aan bij de vorenvermelde stellingname van april 1956.

Nauwelijks een jaar later - november 1957 - werd dit offensief tegen het "moderne revisionisme" verbreed door de Verklaring van Moskou van de twaalf communistische en arbeiderspartijen. Daarin werd het revisionisme aangeduid als het hoofdgevaar voor de eenheid. Het

dogmatisme en sectarisme zag men in deze verklaring als secundaire gevaren voor het communisme. Aan de opstelling van dit document had ook Mao Tse-toeng persoonlijk medegewerkt.

In januari/februari 1959 breidde het bijzondere XXIste CPSU-congres de coëxistentieformule van het XXste congres uit met de these, dat er nog vóór de volledige overwinning van het socialisme reële mogelijkheden geschapen zullen worden voor het uitbannen van een wereldoorlog uit het leven van de maatschappij.

Op een in februari 1960 gehouden beraadslaging van de staten van het verdrag van Warschau - het militair verbond van het Sowjetblok - liet de daar aanwezige Chinese waarnemer, de hoge partijfunctionaris Kang Sjeng er in een scherpe anti-Amerikaanse rede geen twijfel over bestaan, dat eventuele afspraken door Moskou op topconferenties te maken, voor China niet bindend zouden zijn.

Deze onverzoenlijke toespraak werd alleen via de Chinese radio uitgezonden, terwijl andere communistische zenders er het zwijgen toe deden.

Kort voor de 22ste april 1960, de dag waarop Lenin 90 jaar geleden werd geboren, bracht het Chinese theoretische partij-orgaan Rode Vlag bij wijze van herdenking enige beschouwingen over het leninisme. Daarin werden de coëxistentie-besluiten van het XXste en XXIste CPSU-congres impliciet becritiseerd. "Zolang het imperialistische systeem en de uitbuitende klassen bestaan, zullen zich oorlogen in een of andere vorm altijd voordoen".

Deze nauwelijks verholen afkeuring van het buitenlandse politieke beleid van de Sowjet-Unie verkreeg nog extra reliëf door een in verschillende talen uitgegeven Chinese partijbrochure. Zij werd o.a. in de Sowjet-Unie, de satellietlanden en het Westen verspreid. Onder de titel "Lang leve het leninisme" bevatte deze publicatie de vorenvermelde beschouwingen van Rode Vlag, aangevuld met nog andere artikelen van gelijke strekking. De distributie van deze brochure vond plaats tegen de zin van Moskou. Onder andere weigerde de boekhandel van de Franse communistische partij het geschrift te verkopen.

Op deze Chinese manoeuvre bleef Moskou het antwoord niet schuldig. Het Sowjet-partijpresidiumlid Kuusinen hield op zijn beurt een Lenin-herdenkingsrede. Zonder rechtstreeks gewag te maken van de Chinese aanval werd daarin opgemerkt, dat Lenin juist de theorie van de vreedzame coëxistentie van staten met een verschillend maatschap-

pelijk stelsel had ontwikkeld.

In de loop van 1960 werd ook van Chinese militaire zijde geageerd tegen "revisionistische opvattingen", die schadelijk voor het revolutionaire élan van het communisme werden geacht. Zo betoogde begin juni de plaatsvervangend voorzitter van de politieke afdeling van het Chinese leger, dat de vrees voor oorlog er toe leidde zich tegen alle oorlogen te keren en zelfs geen steun aan rechtvaardige oorlogen te willen verlenen. Een andere Chinese generaal verweet de "moderne revisionisten", blijkens een artikel in het Chinese Volksdagblad van 25 juni 1960, dat zij de verwoestingen van een atoomoorlog overdrijven.

Tezelfdertijd werd verder gewaarschuwd tegen illusies, die de vreedzame coëxistentie-politiek wekt. De opvattingen van Marx en Lenin waren niet door de tijd achterhaald en behielden onverkort hun geldigheid. De "atoom-chantage" van de imperialisten moest met revolutionaire middelen en niet met compromissen worden tegemoet getreden. Het bezit van kernwapens werd een waardevolle aanvulling geacht van het arsenaal der wereldrevolutie.

Uit deze en andere uitingen van min of meer gezaghebbende Chinese persoonlijkeden bleek het doelbewuste aanwakkeren van een strijdvaardige, offensieve geest onder de Chinese bevolking.

Gebleken is, dat er, naast de strijdvragen rondom de coëxistentie, nog op een aantal andere gebieden verschil van mening bestond, zoals ten aanzien van de tegenover de onderontwikkelde gebieden te volgen tactiek.

Aan de Chinese communisten, die niet hadden opgehouden de gevaren van het imperialisme, inzonderheid van het Amerikaanse, in de zwartste kleuren af te schilderen, bezorgde het U2-incident van 1 mei 1960 een welkome gelegenheid de anti-westerse agitatie nog te verscherpen. Het falen van de Parijse topconferentie (16 mei) gaf speciaal in de Chinese Volksrepubliek aanleiding tot het organiseren van massale demonstraties.

Conflict in de openbaarheid (zie MO 6, 1960 blz. 15)

China ging nog een stap verder. Van 5 t/m 9 juni 1960 werd in Peking de 11de vergadering gehouden van de Algemene Raad van het Wereldvakverbond. Ook Nenni-socialisten, uit Italië afgevaardigd door de bij het WVV aangesloten CGIL, alsmede enkele niet-communistische

gedelegeerden uit onderontwikkelde landen woonden deze raadszitting bij.

De Chinese woordvoerder hield een rede waaruit onverhuld bleek, dat er tussen China en de Sowjet-Unie spanningen waren gerezen over de wijze waarop het communisme in de wereld moet worden verbreid. Hij achtte het toepassen van het coëxistentie-beginsel fnuikend voor de strijdvaardigheid der werkende massa's en kantte zich tegen ontwapening zolang het imperialisme nog bestaat. Het praten over ontwapeningsplannen kon de arbeiders, vooral die in de koloniale gebieden, alleen maar demoraliseren. De vakbeweging moest zich uitsluitend richten op de revolutionaire strijd tegen het imperialisme en voor de verwerkelijking van het socialisme.

Grishin, vice-voorzitter van het WVV en voorzitter van het Sowjet-Russische vakverbond, reageerde op dit Chinese offensief met een verdediging van het coëxistentie-beleid. Het incident werd o.m. vrij uitvoerig in het partijblad van de Nenni-socialisten Avanti van 14 juni 1960 weergegeven door Fao, die de raadsvergadering te Peking mede had bijgewoond.

In de Sowjetpers verschenen in de eerste helft van juni 1960 scherpe aanvallen op de "linkse sectariërs", bij gelegenheid van de herdenking van het feit, dat Lenin ongeveer 40 jaar tevoren zijn boek "Het linkse radicalisme een kinderziekte van het communisme" had gepubliceerd. Wel werd in deze beschouwingen terloops herhaald, dat het revisionisme de voornaamste vijand voor het communisme is, maar het linkse sectarisme werd ditmaal bestempeld als de gevaarlijkste afwijking binnen de communistische wereld.

Boekarest (zie MO 6, 1960 blz. 5, 6 en MO 7/8 - 1960 blz. 5 - 7)

De CP China en de CPSU wilden de gerezen geschillen in overleg met andere partijen behandelen. Het IIIde congres van de Roemeense arbeiderspartij, dat op 20 juni te Boekarest begon, leek daartoe een geschikte gelegenheid. Chroestsjow's begroetingsrede tot dat congres was geenszins verzoeningsgezind. Dogmatische en sectarische opvattingen, volgens welke het principe van vreedzame coëxistentie verraad aan de revolutie en een afwijking van het leninisme zou zijn, werden door hem gelaakt in beledigende bewoordingen, die slechts op Mao Tse-toeng konden slaan.

Uit een 24 juni 1960 gedateerd en vier dagen later bekend ge-

maakt communiqué bleek, dat de twaalf partijen van de "socialistische" landen, in aansluiting op het door hun afgevaardigden mede bijgewoonde Roemeense partijcongres, een conferentie hadden gehouden. De tekst van dit communiqué der "twaalf" werd vervolgens besproken in de ruimere kring der ongeveer vijftig destijds te Boekarest aanwezige partijdelegaties.

Wel werd in het Boekarester communiqué gerefereerd aan de bekende Verklaring van Moskou van november 1957 doch een verwijzing naar de coëxistentie-besluiten van resp. het XXste en XXIste CPSU-congres ontbrak. Dit viel op, aangezien Chroestsjow deze besluiten uitdrukkelijk had gememoreerd in zijn toespraak tot het Roemeense partijcongres. Desondanks werd deze compilatie van Sowjet-Russische en Chinese standpunten door de delegatie van de CP China onaanvaardbaar genoemd. Zij heeft het communiqué evenwel onder druk mede ondertekend, zulks in het belang van de eenheid der communistische beweging.

Te Boekarest werd besloten nog in de loop van 1960 een communistische topconferentie te beleggen. Een breed opgezette voorbereidingscommissie kwam in verband daarmee in september voor het eerst bijeen te Moskou. Zij moest een ontwerp-resolutie maken, die aan de conferentie van de 81 communistische partijen in november 1960 ter discussie werd voorgelegd.

De ontwikkeling na Boekarest

De Sowjet-Russische bladen, bijgevallen door de satellietpers, vervolgden hun coëxistentie-pleidooien. De Chinese partijbladen handhaafden de daartegen indruisende "harde" visie, maar matigden hun tevoren zeer agressieve toon.

Alle communistische partijen zonder uitzondering hebben zich met het communiqué van Boekarest accoord verklaard. Zij, die zich daarbij tevens ondubbelzinnig aan de kant van Moskou stelden, verwezen bij hun instemming mede naar de coëxistentie-besluiten van het XXste en het XXIste CPSU-congres. De Chinezen en hun aanhangers refereerden bij uitstek aan de Verklaring van Moskou 1957.

Een aantal Sowjet-Russische theoretici keerde zich in augustus 1960 tegen de "sectariërs van de linkervleugel". In deze Sowjet-uitspraken werd nadrukkelijk gesteld, dat vreedzame coëxistentie - een leninistisch beginsel - "de hoogste vorm van klassenstrijd" is; dat in de onderontwikkelde landen langdurige samenwerking tussen arbeiders,

boeren, intelligentia en bepaalde burgerlijke milieus noodzakelijk is, waartegen zich slechts "kortzichtige linkse extremisten en ongeneeslijke dogmatici" kunnen keren etc.

In enkele provinciale partijbladen binnen de Sowjet-Unie werd medio augustus een bijdrage opgenomen van S. Titarenko, waarin de vraag werd gesteld "of iemand zich onder de huidige omstandigheden de succesvolle ontwikkeling van het socialisme kan voorstellen in een groot land als, laten wij zeggen, China, wanneer dit land geïsoleerd zou zijn en niet zou kunnen steunen op de samenwerking en de wederzijdse hulp van alle socialistische landen". Op deze wijze werd voor het eerst openlijk een waarschuwing van Moskou aan Peking gegeven. Juist in die periode riep Moskou vele Sowjet-technici en andere experts uit China terug.

Tezelfdertijd bracht het Chinese theoretische partijperiodiek Rode Vlag een beschouwing, waarin werd gesteld dat de Chinese partij hoofdzakelijk op haar eigen krachten moet steunen, ongeacht eventueel te verkrijgen hulp van buitenaf. Dit was zo in het verleden en zal nog meer het geval zijn in de toekomst, aldus de strekking van bedoeld artikel.

De uitgave van twee Chinese tijdschriften in de USSR, Droezijs (vriendschap) en Kitai (China), was al enige tijd gestaakt. Laatstgenoemd blad, een tijdschrift van de Chinees-Sowjet Russische vriendschapsvereniging, hervatte op 1 september 1960 zijn verschijning. Wekenlang - tot 5 september 1960 - onthield radio Moskou zich van het anders gebruikelijke commentaar op de ontwikkeling in China. Op hun beurt lieten de Chinese oriëntalisten verstek gaan op het in de afgelopen zomer te Moskou gehouden Oriëntalistencongres, hoewel aanvankelijk het afvaardigen van een grote Chinese delegatie daarheen in het vooruitzicht was gesteld.

De Chinees-Russische briefwisseling

De hiervoren al vermelde commissie ter voorbereiding van de Moskouse november-conferentie verrichtte van eind september tot diep in de maand oktober 1960 haar moeizame arbeid. Tijdens dit vooroverleg kwamen ook twee belangrijke partijdocumenten ter tafel, respectievelijk een brief van ruim 80 pagina's van de CPSU-leiding aan de Chinese communistische partij en een antwoord van ruim 150 pagina's daarop van de CP China.

Tengevolge van het overleg in de voorbereidingscommissie te Moskou konden ook communistische partijen buiten het "socialistische kamp" kennis krijgen van de inhoud dezer brieven. Zodoende werden de tegenstellingen tussen China en de Sowjet-Unie in bredere kringen bekend.

Vrij veel bijzonderheden over de aard van het conflict lekten uit als gevolg van interne onenigheid in de communistische partij van India, waar een militante pro-Chinese minderheid rebelleerde tegen de pro-Moskouse partijleiding.

Moskou kwam, o.m. blijkens publicaties in enige Indiase bladen, met een aantal grieven tegen Peking. Summier samengevat hadden ze onder andere betrekking op het volgende:

1. De CP China heeft zich niet gehouden aan de besluiten, vastgelegd in de Verklaring van Moskou van november 1957;
2. De inmenging van Chinese zijde in de interne aangelegenheden van twee Europese partijen;
3. De CP China had getracht de Sowjet-Russische experts in China tegen de partijlijn van de CPSU te indoctrineren;
4. De CP China had geprobeerd de internationale mantelorganisaties om te vormen tot uitsluitend communistische partij-organen.

De Chinese contra-beschuldigingen zouden hun oorsprong o.m. hebben gevonden in het navolgende:

1. De déstalinisatie werd schadelijk geacht voor de communistische beweging;
2. De houding van de Sowjet-Unie tegenover Joegoslavië was te meegaand en slaafs;
3. Het optreden van de CPSU in de beginperiode van de Hongaarse contra-revolutie in 1956 was wankelmoedig en Chroestsjow zou op het punt hebben gestaan de eis tot het terugtrekken van de Sowjet-troepen in te willigen. Alleen onder Chinese druk besloot de Sowjet-Unie tot een krachtiger optreden;
4. De CPSU had zich zelf niet gehouden aan de Verklaring van Moskou van 1957; zij beschouwde het Joegoslavische revisionisme niet als het voornaamste gevaar voor de communistische beweging, omdat zij zelf in feite een revisionistisch beleid voerde;
5. Het alternatief van vreedzame coëxistentie was niet wereldoorlog, maar koude oorlog en locale oorlogen; de Sowjet-Russische interpretatie van coëxistentie wekte bij de brede massa illusies over

het "vreedzame" karakter van het imperialisme.

Nog kort voor het begin van de conferentie te Moskou trad o.a. in artikelen van het Chinese periodiek Rode Vlag van 31-10-1960 aan het licht, dat de tegenstellingen onverminderd voortduurden. Rode Vlag hield uitdrukkelijk staande, dat de communisten bij het veroveren van de macht in de staat geweld moeten gebruiken. De tegenwoordige tijd leende zich bij uitstek voor een proletarische revolutie, speciaal in de onderontwikkelde landen. Onderhandelingen met imperialisten werden vruchteloos genoemd. Het heette absoluut dwaas en fundamenteel anti-marxistisch om in gewapende revolutionaire strijd een bedreiging van de wereldvrede te zien, zoals moderne revisionisten en enkele "benevelde" lieden doen.

De Verklaring der 81 partijen

Uit de 1 december 1960 gedateerde en mede door de CP China ondertekende Verklaring van de 81 partijen bleek, dat een gemeenschappelijk standpunt werd gevonden, waarin Sowjet-Russische en Chinese visies zijn verwerkt. De tekst van dit uitvoerige document toont echter aan, dat het coëxistentie-beleid van Chroestsjow het verplichte richtsnoer blijft voor alle communistische partijen, al bevat de verklaring dan een aantal passages, die de Chinese opvattingen dichter benaderen.

In een volgend MO zal hierop nader worden ingegaan. Voorlopig moge worden volstaan met een korte weergave van de voornaamste punten in de Verklaring van de 81 partijen:

Het onoverwinnelijke socialistische kamp - het aandeel van dit kamp in de wereldproductie zal dat van het kapitalisme weldra overtreffen;
Coëxistentie - vreedzame coëxistentie is de enige juiste wijze voor het onderhouden van betrekkingen tussen staten met verschillende maatschappelijke stelsels en betekent geenszins het prijsgeven van de onverzoenlijke klassenstrijd;

Oorlog - moderne oorlogvoering gaat gepaard met onvoorstelbare vernietiging en met de dood van honderden miljoenen mensen; het uitbannen van de oorlog zal thans mogelijk worden;

Revolutie - communisten kunnen aan de macht komen met gebruikmaking van vreedzame en niet-vreedzame middelen, al naar gelang van de lokale omstandigheden; communisten zijn gekant tegen de export van revolutie en verzetten zich vastberaden tegen de imperialistische export

van contra-revolutie;

Betrekkingen tussen communistische partijen - alle communistische partijen zijn gelijk en onafhankelijk; de CPSU is de voorhoede van de internationale communistische beweging; critiek op zusterpartijen mag uitsluitend aan de leiding van de betrokken partij ter kennis worden gebracht;

Kolonialisme - de volledige ineenstorting van het koloniale stelsel is onafwendbaar; de strijd tegen het kolonialisme moet worden voortgezet;

Nationale bourgeoisie - in onderontwikkelde landen en koloniale gebieden kan de nationale bourgeoisie een progressieve rol vervullen in de strijd tegen imperialisme en feodalisme;

Nationale onafhankelijkheid - nationale democratische staten zijn weliswaar burgerlijke, doch consequent anti-imperialistische landen in de onderontwikkelde gebieden;

Het imperialisme der Verenigde Staten - dit is het voornaamste bolwerk van de reactionaire machten in de wereld doch de positie van de Verenigde Staten is aan het verzwakken;

West-Duitsland - het Westduitse imperialisme neemt in omvang toe en bedreigt de vrede;

Joegoslavië - het moderne revisionisme is het hoofdgevaar van de internationale communistische beweging; de Joegoslavische communisten hebben het marxisme-leninisme verraden en zetten hun ondermijnend werk voort tegen het socialistische kamp en de internationale communistische beweging;

Betrekkingen met sociaal-democraten - de communisten moeten er naar streven om te komen tot eenheid van actie met de partijen en vakverenigingen van de sociaal-democratie.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De CPN in 1960

De partijlijn

De CPN-koers liep ook in het afgelopen jaar niet geheel langs vaste banen. De partijlijn werd onder invloed van de in november 1959 gehouden conferentie van Rome - waar de West-Europese partijen hun gedragslijn in verband met de vreedzame coëxistentie bespraken - in het begin van 1960 enigszins naar rechts omgebogen. Ook in de nationale sfeer moest worden getracht het begrip vreedzame samenwerking tot gelding te brengen. Er werden andermaal plannen beraamd om de partij uit het isolement te helpen, aansluiting te zoeken bij de massa en samen te werken met andersdenkenden, waar dit maar enigszins kan.

Dit werd o.m. mogelijk geacht in de gemeenteraden. Over het geheel is het bij plannen gebleven. Alleen te Amsterdam werd een voorzichtig begin gemaakt. Daar stemden de communisten voor het eerst sinds jaren weer voor de gemeentebegroting. De partij ontwikkelde ook geen eigen hulpactie voor de watersnood in Amsterdam-Noord, maar stelde haar apparaat ter beschikking van het algemeen hulpcomité.

Het eveneens als gevolg van de conferentie van Rome in februari gelanceerde "ontwerp-program ter uitbreiding van de democratie en voor beperking van de macht der grote monopolies" raakte spoedig op de achtergrond.

Hoewel het partijbestuur zich uiterlijk volkomen achter de vreedzame-coëxistentie-theorie van Chroestsjow stelde, nam het innerlijk, onder invloed van Paul de Groot, toch een zekere terughouding in acht. De algemeen secretaris van de CPN - het werd in deze maandelijkse overzichten meermalen betoogd - is nu eenmaal een voorstander van een harde dogmatische koers.

Het niet doorgaan van de Parijse topconferentie in mei 1960 werd dan ook door De Groot aangegrepen als een welkome gelegenheid om de "oude koers" in ere te herstellen. Uit het optreden van Chroestsjow meende hij te mogen afleiden, dat aan het streven van Moskou naar vreedzame coëxistentie een einde was gekomen en dat de betrekkingen tussen Oost en West zouden verstarren. Onder meer verbood hij het

doen van elke concessie op ideologisch terrein bij het zoeken van samenwerking met andere groeperingen.

Het partijbestuur is tegenover de buitenwereld aan het meningsverschil tussen Moskou en Peking, dat in de loop van de zomer in de openbaarheid kwam, stilzwijgend voorbij gegaan. Het gesprek hierover werd ook in besloten kring zo veel mogelijk vermeden. Lange tijd bleef de partijleiding aarzelen om zich uit te spreken ten aanzien van de ideologische verschillen van opvatting tussen de CPSU en de CP China. Dit vond vermoedelijk hierin zijn oorzaak dat Paul de Groot, zoals uit verschillende factoren kon worden opgemaakt, dichter bij de opvattingen van Peking dan bij die van Moskou staat.

Eerst op 28 september, drie dagen na zijn terugkeer van een verblijf van vijf weken in de Sowjet-Unie, sprak De Groot zich openlijk voor het Moskouse standpunt uit, dat nadien in een resolutie door het partijbestuur werd onderschreven.

Aan de langdurige conferentie van de 81 communistische partijen (zie het voorgaande hoofdstuk I) werd namens de CPN deelgenomen door Paul de Groot, Jaap Wolff, Theun de Vries en Tjalle Jager. Zij keerden op 2 december uit Moskou in ons land terug. Behoudens een in het CPN-dagblad van 16 december weergegeven vraaggesprek met een Waarheid-verslaggever bewaarde de delegatie een diep stilzwijgen over haar ervaringen ter conferentie. Deze zullen naar verluidt eerst in de loop van januari 1961 in het partijbestuur ter bespreking worden gesteld.

Sterkte en invloed van de partij

Terug gekomen uit Rome van de conferentie van 17 West-Europese communistische partijen in november 1959, gaf Paul de Groot opdracht tot het ontplooiën van een grootscheepse ledenwerfactie. Vóór het Waarheid-zomerfeest in september 1960 moesten 3000 leden gewonnen worden. Mogelijk verkeerde De Groot toen onder de indruk van het feit, dat hij te Rome als vertegenwoordiger van een partijtje van ruim 11000 leden wel een pover figuur sloeg tussen kameraden als Thorez en Togliatti, die een massa-partij achter zich hebben.

Selectie bij het inschrijven van nieuwe leden werd overbodig geacht. Familieleiden, vrienden en kennissen van CPN-ers werden nagevoeg geprest tot de partij toe te treden. Van de nieuwe leden wordt niet meer geëist, dat zij actief aan de partijwerkzaamheden deelnemen. De in de statuten vastgelegde bepaling, dat elk lid naar beste

krachten aan het partijwerk dient deel te nemen, werd overigens al lange tijd bijzonder soepel toegepast.

Het resultaat is geweest, dat, volgens De Waarheid van 3 december, tot die datum 2505 nieuwe leden zijn ingeschreven. Het aantal CPN-ers, dat intussen de partij de rug had toegekeerd - onder wie ook velen van de nieuw toegetreden - is onvermeld gebleven. Eind 1960 was het ledenaantal slechts weinig groter dan bij de aanvang van dat jaar. De nieuwe aanwas betekent hoegenaamd geen kwalitatieve versterking van de CPN.

De opdracht tot het inschrijven van "rijp en groen" als lid vond geen algehele instemming in de partij. Sommige leden verontschuldigen hun laksheid bij de wervingsactie met er op te wijzen dat men aan papieren leden toch niets heeft.

In de Eerste Kamer zag de CPN bij de verkiezingen in augustus 1960 haar aantal zetels teruggebracht van vier op twee. Gezien de uitslag van de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1958, viel dit te verwachten. Niettemin wekte ook deze teruggang teleurstelling in de partijgeleideren.

Agitatie

De agitatie bleef er onveranderd op gericht de defensieve kracht van het Westen te verzwakken. De acties voor een atoomvrij Nederland, tegen de militaire uitgaven en tegen de bewapening - vooral met A-wapens - van West-Duitsland, worden in de eerste plaats gevoerd om de NAVO afbreuk te doen.

Bijzondere aanknopingspunten voor deze activiteit vond de partij in de "defensie-nota" van de regering aan de Staten-Generaal, de versterking van de bezetting van Nieuw-Guinea, de uitspraken van de jongste congressen van respectievelijk het TUC - het Engelse vakbewegingscongres - en de Labourpartij, de persberichten over het aanwezig zijn van zgn. "atoomkoppen" in ons land, en "last but not least" in de onderzoekingen van het Laboratorium voor Massaspectrografie van de Stichting Fundamenteel Onderzoek der Materie (FOM) te Amsterdam. Vooral de campagne tegen het laatstgenoemde bleek ongekend heftig. Medio oktober begonnen, duurt de actie met onverminderde kracht voort. Deze aanvallen zijn toegespitst op de persoon van prof. dr. J. Kistemaker, de leider van het Laboratorium.

De brede en onophoudelijk vloeiende stroom artikelen contra

Kistemaker in De Waarheid werd gebundeld in een brochure, die eind november verscheen onder de titel "Kistemaker en de Duitse A-bom".

Interne situatie

De partijleiding is er, hoewel enige verbetering valt te constateren, nog niet in geslaagd de laksheid van het merendeel der CPN-leden te overwinnen en het aantal werkers voor de partij in aanzienlijke mate uit te breiden. Het zijn nog steeds dezelfde leden, die zich bezig houden met de diverse partij-acties zoals het inzamelen van geld, het colporteren met De Waarheid, het werven van abonné's en leden en het verspreiden van propaganda- en agitatie-materiaal.

Enkele districten schoten naar de mening van de partijleiding in bijzondere mate te kort. Organisatie-secretaris Henk Hoekstra kreeg opdracht een onderzoek in te stellen naar de oorzaken daarvan en maatregelen te beramen die tot verhoging van de activiteit moeten leiden.

De partijleiding kwam tot de conclusie, dat ook de organisatie van haar werkzaamheden verbetering behoeft. Althans vond een herverdeling van de functies plaats. Deze houdt o.m. in, dat Harry Verheij zich voortaan als plaatsvervangend algemeen secretaris meer dan voorheen zal bezig houden met de algehele leiding en dat de fractieleider in de Tweede Kamer, Marcus Bakker, belast is met de leiding van het propagandabureau, waaronder ook de scholing ressorteert. Aan hem werd Wim Swart, die een opleiding in Moskou volgde, toegevoegd.

Nico Luijck, de vorige leider van de propaganda-afdeling, werd belast met de "inwendige dienst" in Felix Meritis. Het betekent, dat hij op een zijspoor is gezet.

Op de partijbestuurszitting van 27 en 28 mei hield Paul de Groot een scherp requisitor tegen de lauwe geest van het merendeel der leden. Hij kondigde een straffere partijdiscipline en een scherpere toepassing van het beginsel van het democratisch-centralisme aan.

Uitgezonderd in de districten Den Haag en Twente, die in november in conferentie bijeen kwamen en een nieuw bestuur kozen, vonden in het afgelopen jaar nergens districtsconferenties plaats. Noord-Holland-Noord, Amsterdam en Rotterdam kwamen voor het laatst in mei/juni 1959 in conferentie bijeen, de overige districten in oktober/november 1959.

De in de districtsbesturen opengevallen plaatsen werden aange-

vuld door het betrokken districtsbestuur, gewoonlijk in overleg met het partijbestuur doch met voorbijgaan van de partijleden.

De op het Kerstcongres 1958 vernieuwde statuten houden de bepaling in, dat de districtsconferentie "in de regel" tweemaal per jaar plaats vindt.

Scholing

De vier CPN-ers, die gedurende het cursusjaar 1959-1960 de Hogere Partijschool te Moskou bezochten, keerden in juli/augustus jl. naar Nederland terug. De politiek-ideologische opleiding, in de Sowjet-Unie genoten, schijnt wel aan de verwachtingen te hebben voldaan. In september 1960 zond het partijbestuur althans opnieuw een vijftal cursisten voor de duur van een jaar naar het vorengenoemde CPSU-instituut.

De opgedane kennis van de eerste vier afgestudeerden heeft de partijleiding onder meer benut door drie van hen te benoemen als instructeur bij de landelijke scholing. Waarschijnlijk hoopt men mede hierdoor te bereiken dat het lopende scholings-seizoen succesvoller zal zijn dan het vorige. In het voorjaar van 1960 kon immers worden geconstateerd, dat zowel de kader- als de basisscholing totaal waren verlopen.

Uit het huidige omvangrijke programma moge blijken welk een grote waarde de CPN-leiding aan een intensieve scholing hecht.

Internationaal contact

In het afgelopen jaar liet de CPN zich vertegenwoordigen op de navolgende belangrijke buitenlandse communistische bijeenkomsten.

<u>Maand</u>	<u>Bijeenkomst</u>	<u>Plaats</u>	<u>Afgevaardigd</u>
jan./ febr.	9e Congres van de Italiaanse communistische Partij (PCI)	Rome	Annie Averink
mrt./ april	Bijeenkomst ter bespreking van de economische rol van de staat onder het socialisme, onder auspiciën van het internationale maandblad "Vraagstukken	Praag	Friedl Baruch

<u>Maand</u>	<u>Bijeenkomst</u>	<u>Plaats</u>	<u>Afgevaardigd</u>
	van Vrede en Socialisme" en het Economisch Instituut van de Tsjechoslowaakse Academie van Wetenschappen		
april	13e congres van de Belgische communistische Partij (BCP)	Luik	Wessel Hartog Marinus Haks
juni	3e congres Roemeense Werkers Partij, gevolgd door een Internationale Conferentie partijen	Boekarest	Piet Bakker
oktober	Internationale economische conferentie van de Oostduitse Academie	Oost-Berlijn	Friedl Baruch
november	43ste herdenking van de oktober-revolutie, met in aansluiting daarop de Internationale Conferentie van 81 communistische partijen betreffende o.m. de vreedzame co-existentie	Moskou	Paul de Groot Jaap Wolff Theun de Vries Tjalle Jager

Opvallend was de grote belangstelling die de CPN dit jaar voor de Engelse Communistische Partij aan de dag heeft gelegd.

De indruk werd verkregen dat - mogelijk sedert de conferentie van Rome in november 1959, waarop tot een betere internationale voorlichting werd besloten - meer intensief schriftelijke uitwisseling van gegevens met andere partijen plaats vindt.

Wederom maakte de partijleiding gebruik van de mogelijkheid vooraanstaande en verdienstelijke partijleden een vakantie te laten doorbrengen in de landen van het communistische blok. Veel ophef werd weer gemaakt van het feit dat een groep partijveteranen enige weken in het "socialistische vaderland" doorbracht.

De partij-instellingen

Dé verbetering in de positie van de partij-bedrijven - in 1959 begonnen - heeft zich in 1960 langzaam voortgezet. De orders voor particulier drukwerk bij de C.V. Drukkerij Dijkman en Co, waar ook De Waarheid wordt gedrukt, bewogen zich in stijgende lijn. Vooral omstreeks de jaarwisseling 1959/1960 had Dijkman veel opdrachten. Drukkerij Heiermann en Co, die eveneens nieuwe cliënten wist te verwerven, lijkt minder florerend dan Dijkman.

De boekhandel en uitgeverij Pegasus, waarvan de baten in belangrijke mate ten goede komen aan de CPN, heeft zich in 1960 goed weten te handhaven. De jaaromzet van Pegasus bedraagt ongeveer f 500.000,--, waarvan rond f 160.000,-- via het zgn. boekenapparaat, wat zoals bekend uit ongeveer 200 vrijwillige boekverkopers bestaat. De export van tijdschriften naar China, via Pegasus' dochteronderneming De Tjalk, is nog in omvang toegenomen. Naar het voorkomt is de jaaromzet van deze onderneming nog groter dan die van Pegasus zelf.

De positie van de CPN-periodieken is nog steeds zorgelijk. Voor de vier voornaamste uitgaven t.w. De Waarheid, Politiek en Cultuur, Vraagstukken van Vrede en Socialisme (VVS) en Uilenspiegel werden in 1960 abonné-werfacties georganiseerd.

Het aantal abonné's op De Waarheid wordt thans geschat op circa 28000. De oplage van Politiek en Cultuur zakte van 2600 naar 2300, die van VVS liep als resultaat van de werfactie op van 1200 tot 1500. Het blad Onderuit, bestemd voor agitatie onder studenten, jonge kunstenaars en intellectuelen, wordt thans maandelijks verspreid in een oplage van 1000 exemplaren.

Voor enkele buitenlandse bladen werd een reclamecampagne gevoerd: voor de DDR-Revue door de uitgeverij "Zeit im Bild", in samenwerking met Pegasus via de post vanuit Dresden; voor het blad Sowjet Union, alleen door Pegasus, met inschakeling van de vrijwillige boekverkopers. Voor laatstgenoemd blad werden in enkele weken 400 nieuwe abonné's gewonnen.

De Stichting Bepenak, die sinds oktober 1959 De Waarheid uitgeeft, heeft zich in 1960 moeten verweren in civiele processen van de zijde van de "oude" EVC. Deze liet namelijk tot tweemaal toe conservatoir beslag leggen op de girorekeningen van De Waarheid, teneinde op deze manier een volgens de "oude" EVC nog bestaande vordering,

groot f 32.500,-- daterend uit 1951, te kunnen incasseren. Beide malen werd het beslag bij uitspraak in kort geding opgeheven. Het in juli 1960 door de "oude" EVC tegen de opheffing aangetekend beroep werd eind september door het Amsterdamse Hof verworpen.

Een financiële inzamelingscampagne, die De Waarheid in verband met de beslaglegging hield, bracht in zeer korte tijd f 6000,-- op.

Een ander succes voor het dagblad van de CPN is het steeds groter aantal advertenties, dat in zijn kolommen wordt geplaatst. Hierbij vallen vooral de vele en grote advertenties uit de volksdemocratische landen op.

In het laatste kwartaal 1960 werd druk geadverteerd door staatsondernemingen uit de Volksrepubliek China. Zij moeten primair worden aangemerkt als steunverlening aan De Waarheid. Voor de aangegeven bevordering van de handel met China zullen deze advertenties waarschijnlijk weinig effect sorteren. De advertenties uit Tsjechoslowakije hebben voornamelijk ten doel het toeristisch verkeer te bevorderen met Tsjechoslowakije (Reisbureau Cedok, Luchtvaartmij. CSA).

Toch kan het apparaat van De Waarheid niet alleen uit de opbrengst van abonnementen, handelsdrukkerij en advertenties blijven draaien. De inkomsten moeten o.a. worden aangevuld uit het donatiefonds van de CPN, waarvoor jaarlijks van september tot september een campagne wordt gevoerd. De opbrengst van deze actie, die in september jl. afliep, bedroeg rond f 80.000,--. De taak voor de nieuwe, in 1961 af te sluiten campagne is gesteld op f 125.000,--.

Evenals twee jaar geleden heeft de Stichting Bepenak begin december 1960 ten behoeve van het partijdagblad een nieuwe obligatielening aangekondigd van f 150.000,--, met een rentevoet van 4½% en een looptijd van 25 jaar. De lening is verdeeld in coupures van f 1000,--, f 100,--, f 25,-- en f 10,--. De vorige lening, van eind 1958, bedroeg f 200.000,--.

Conclusie

De betekenis van de CPN kan niet zonder meer worden afgemeten aan de verhouding van haar ledental tot dat van de andere politieke partijen in Nederland. Het betoog van Paul de Groot, dat de kracht van de partij schuilt in de kern van harde werkers en niet in het getal der ingeschreven leden gelegen is, heeft een zekere grond van

waarheid.

Deze in omvang niet grote kern is nog steeds aanwezig. Hiervan getuigt telkens weer het, zij het niet altijd volledig ten uitvoer brengen van de van bovenaf opgelegde taken als financiële campagnes, wervingsacties, het verspreiden van propaganda- en agitatie-materiaal etc. De instandhouding van het partij-apparaat is voor een belangrijk deel te danken aan de vrijwillige en onbetaalde dienstverlening door deze actieve kern van CPN-ers.

De tegenwoordige partijleiding en het haar ter beschikking staande apparaat functioneren naar behoren en tonen zich bijzonder diligent. Vlot en vaak handig worden de omstandigheden uitgebuit, die kansen bieden voor het ontketenen van agitatiecampagnes. Als regel slaagt men erin tijdig te onderkennen, welke zaken als onderwerp van agitatie van waarde zijn. De defensienota, de onrust in de metaalindustrie en vooral de zaak-Kistemaker zijn daar voorbeelden van.

Dat de wijze waarop deze agitatie wordt gevoerd niet altijd bevorderlijk is voor de opheffing van het isolement waarin de CPN nog steeds verkeert, wordt op de koop toegenomen.

De toestand in de partij is momenteel vrij stabiel. De CPN slaagt er in steeds als een gesloten eenheid op te treden. Er valt in de partij geen oppositie te onderkennen. Terecht betogen De Groot en zijn medewerkers dat met de verwijdering van Wagenaar c.s. de rust in de partij is teruggekeerd.

Het bestaan van de SWP vormt momenteel voor de CPN geen werkelijk gevaar maar is voor haar wel bijzonder hinderlijk, omdat de partijleiding daardoor geconfronteerd wordt met een tweede communistische partij, die, met terzijdestelling van de strakke partijdiscipline, vrijwel dezelfde "idealen" nastreeft.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

De "Mantels" in 1960

I. Ontwapening

Ondanks de Chinees-Russische meningsverschillen heeft de "vreedzame coëxistentie" ook in dit voorbije jaar de activiteit der communistische mantelorganisaties beheerst. Gedurende de eerste vier maanden van 1960 was de komende topconferentie der Grote Vier te Parijs in de mantelorganisaties het voornaamste onderwerp van gesprek. Luide propageerden zij de Sowjet-Russische denkbeelden en voorstellen, waarvan Chroestsjow's plan voor totale ontwapening de kern uitmaakte. Vóór alles werd er naar gestreefd vele andersdenkenden in de campagne te betrekken en werd belangstelling getoond voor de vredesmanifestaties van anderen. De communistische propaganda was doortrokken van twee contrasterende elementen: vrees en hoop. Enerzijds waarschuwingen tegen de vernietigende uitwerking van atoomwapens, anderzijds optimistische vooruitzichten, die totale ontwapening biedt.

In Nederland werd de campagne geopend door het ANJV, dat op 10 januari in de hoofdstad een jeugdvredesmanifestatie belegde voor ontwapening en verkorting van de dienstplicht. Het jeugdverbond, dat in het algemeen genomen geen florissante tijd doormaakt, slaagde er bij die gelegenheid in bijna 2000 jongeren bijeen te brengen.

De vredesbeweging was in en buiten Nederland wat achtergebleven. In deze sector van de mantelorganisaties begon de campagne pas te lopen nadat de verantwoordelijke bestuurders uit de Europese landen (voor Nederland: Els de Smit-Kruyt) in een gemeenschappelijke zitting te Boedapest op 10 februari 1960 van Sowjet-Russische zijde in vrij strenge bewoordingen op hun plichten waren gewezen.

Tenslotte leidde deze actie voor de Nederlandse Vredesraad (NVR) toch tot een redelijk succes: op 15 mei, aan de vooravond van het Parijse overleg, kwamen circa 3000 mensen in het RAI-gebouw te Amsterdam bijeen, om in een "nationale" manifestatie te luisteren naar toespraken van prof. Minnaert (NVR), prof. Rasker (Kerk en Vrede), ds. Buskes (Derde

Weg) en pater Hensen (Pleingroep).

Ook elders werden betogingen van meer dan normale omvang gehouden. Het lijkt trouwens geen twijfel, dat de verwachtingen algemeen vrij hoog waren gespannen.

Groot was de teleurstelling, toen Chroestsjow in het U-2 incident aanleiding vond de topconferentie al bij de aanvang af te breken. De vredesbeweging zat dientengevolge volkomen onverwacht met de brokken. In eerste instantie gaf men weliswaar de Amerikanen de schuld (Presidium van de Wereldvrede Raad in Stockholm op 28 en 29 mei), maar later (9-11 juli, eveneens in Stockholm) verklaarde de Wereldvrede Raad, dat de vredesstrijders zich niet genoeg ingespannen hadden om de publieke opinie te mobiliseren. De Raad stelde nu een nieuwe, brede campagne voor ter voorbereiding van een internationale conferentie voor de vrede, die in 1961 moet plaatsvinden: men was weer even ver als in de zomer van 1959.

In diezelfde periode kwam het Sowjet-Russische geschil met China duidelijker aan het licht. Dezerzijds kan niet precies beoordeeld worden of en in hoeverre dit in de vredesbeweging en andere organen intern tot botsingen aanleiding heeft gegeven. Wel is hier en daar in de "mantels" de echo der discussie gehoord, doch het kwam, voor zover bekend, nergens tot ernstige gezagscrises. Mogelijk heeft het conflict als nevengevolg, dat de bedoelde internationale conferentie voor de vrede in een Aziatische en een Europese zitting zal uiteenvallen. Hieruit kunnen dan t.z.t. eventueel meer regionaal gerichte acties voortkomen.

II. Anti-fascisme

De communistische propaganda tegen het "herlevende fascisme" is een hoofdstuk op zichzelf. In eerste aanleg is dit wel het arbeidsterrein van de "Fédération Internationale des Résistants" (FIR), doch ook de andere organisaties houden zich er mee bezig. West-Duitsland is het voornaamste mikpunt van deze agitatie. De herbewapening van de Bondsrepubliek baart de Russen zorg, militair uiteraard, maar ook wijl zij gevolgen vrezen voor hun Europese politiek (vredesverdrag met Duitsland, kwestie Berlijn etc.). Vooral nu in dit verband de kernbewapening van de Bondsrepubliek in het geding is, wordt de "anti-fascistische" actie van belang.

Het begon met het proces tegen zeven West-Duitse vredesstrijders in Düsseldorf in november 1959, o.m. bijgewoond door de Nederlanders S.L. Andersen-Cochius en R. de Leeuw, beiden communist. Daarna volgden omstreeks de jaarwisseling de anti-semietische kladder-acties in verschillende landen. Naar aanleiding van deze uitspattingen betichtten de communisten de West-Duitse regering van partijdige lankmoedigheid (In Nederland: incidentele her-verschijning van het bulletin Dat Nooit Weer). De FIR spoorde aan tot vorming van een eenheidsfront tegen het herleven van de fascisme, riep in Rome een internationale conferentie bijeen (5-6 maart) en vormde in Parijs een internationale commissie van onderzoek. Het februari-nummer van het FIR-maandblad Der Widerstandskämpfer was geheel gewijd aan de affaire-Oberländer.

Ook in Nederland werd aan deze zaken ruime aandacht besteed door communistisch geleide verzets- en vredesorganisaties. Daarnaast ontstond het Protestcomité Vrijlating Oorlogsmisdadigers, dat tegen verdere gratieverlening aan Kotälla, Aus der Fünten etc. ageerde. In mei organiseerde de studentenvereniging "Perikles" een tentoonstelling in Amsterdam onder de titel "Nieuwe Wehrmacht - Oude plannen", waarvoor men het materiaal uit Oost-Duitsland had kunnen halen. In oktober intensiverde de FIR haar internationale solidariteitscampagne voor de West-Duitse "Vereinigung der Verfolgten des Nazi-regimes", die met verbod wordt bedreigd. Eén der manifestaties van die campagne was de bijeenkomst van oud-verzetsstrijders te Luik op 16 oktober, waaraan ongeveer 70 Nederlanders deelnamen.

Deze breed uitgesmeerde propaganda, vaak met "smeuïge" details versierd, moet het oude wantrouwen en de vijandschap der buurvolkere tegen de Duitse "laars" weer opwekken en hen verenigen in een "anti-Hitlercoalitie", die de herbewapening voorkomt. Ook daarom wordt een felle campagne gevoerd tegen de samenwerking met de West-Duitse strijdkrachten in NAVO-verband. Bekende agitatie-objecten zijn: de vestiging van westduitse wapendepôts in het buitenland en de integratie van de luchtmachtstrijdkrachten. Zij worden als "collaboratie met de Duitse revanchisten" veroordeeld. In dit verband poogden de communisten ook het ultra-centrifugeproject van prof. Kistemaker te Amsterdam verdacht te maken.

* * *

Ter afsluiting van dit beknopte overzicht nog enige zaken, die bijzondere aandacht trokken: Collectieve reizen naar het buitenland kwamen in

zwang onder het motto dat vrede en vriendschap worden bevorderd door persoonlijk contact. Het in 1959 opgerichte ANJV-bureau Jeugdtourisme verzorgde in 1960 groepsreizen naar Oostenrijk, Tsjechoslowakije en Italië (Olympische Spelen), waar jonge communisten in internationale kampen bijeen kwamen. Het bureau heeft voor 1961 naar alle Europese landen jeugd-reizen geprojecteerd.

De Vereniging Nederland-USSR organiseerde 3 treinreizen en 1 auto-tocht naar de Sowjet-Unie. Thans wordt reclame gemaakt voor 9 andere reizen - uiteraard naar de USSR -, die in 1961 zullen plaats vinden onder de naam Vernu-reizen.

Met de Reisdienst van Vrede gingen verschillende groepen naar de DDR, naar Tsjechoslowakije en Hongarije (in totaal 16 reizen). De opzet voor 1961 is voorlopig wat bescheidener, t.w. 4 reizen naar de DDR en 4 naar Tsjechoslowakije. Als reden voor de vermindering wordt opgegeven, dat nog te weinig plaatsen beschikbaar zijn. Uitbreiding blijft dus mogelijk.

In maart en april demonstreerde het ANJV tegen de apartheidspolitiek van de Zuid-Afrikaanse regering. Doordat de communistische jongeren in Amsterdam de straat opgingen baarde dit enig opzien.

Aan de estafette, die het verbond op 30 april tussen Amsterdam en 's-Gravenhage organiseerde, om een protest aan de Zuid-Afrikaanse Ambassade te overhandigen, namen echter nog geen 100 personen deel.

Van 15-17 september 1960 vond te Moskou een voorbereidende vergadering plaats voor het Wereldjeugdforum, dat - uitgaande van het Comité van Sowjet-Russische jeugdorganisaties - in de zomer van 1961 in de Russische hoofdstad zal plaatsvinden. Het ANJV was er vertegenwoordigd door Catrien Wolff-Bultje. Ook twee niet-communistische Nederlandse studenten waren aanwezig. Het forum zal de problemen bespreken, die verband houden met de vrede, de ontwapening, het anti-kolonialisme en de nationale zelfstandigheid in Afro-Aziatische landen.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

Het Centrum (de voormalige EVC-1958) in 1960

De bedrijfsbonden van de EVC-1958 hebben in het afgelopen jaar hun - min of meer kwijnend - bestaan voortgezet, in weerwil van de ingrijpende verandering aan de top van de organisatie: daar werd immers (in opdracht van de CPN-leiding) het verbondsbestuur der EVC-1958 vervangen door het Centrum van propaganda voor eenheid en klassestrijd in de vakbeweging, met een staf van vier leden. Deze reorganisatie kreeg haar beslag op het congres dat de EVC-1958 de laatste twee dagen van januari 1960 in Krasnapolsky te Amsterdam belegde. Die bijeenkomst is wel kortweg - doch minder juist - als "liquidatie-congres" van de EVC-1958 gekenschetst. Voor zover er dan al bij de organisatoren van dit congres van een werkelijk voornemen tot liquidatie der communistische vakbeweging sprake was, heeft dat toch nimmer in het teken van een "opheffing zonder meer" gestaan. In dat geval had men de gehele organisatie best op zeer korte termijn kunnen opdoeken. Dit is, zoals bekend, niet gebeurd. Als conditie voor de opheffing der onderscheidene bedrijfsbonden is steeds de overgang van de leden naar de overeenkomstige bonden van het NVV gesteld. Van communistische kant heeft men niet de illusie gekoesterd dat dit van een leien dakje zou lopen. In feite heeft de bewuste opheffingsvoorwaarde de EVC-'58-bondenvoor een dilemma geplaatst.

Bereidheid moeite te doen bij een NVV-bond te worden ingeschreven, bestaat vrijwel uitsluitend bij degenen die onder partij-discipline staan, dat zijn dus de leden van de CPN. Zij vormen kwantitatief in iedere bond van de EVC-'58 een minderheid en behoren veelal juist niet tot degenen, die onopgemerkt de NVV-gelederen kunnen binnenglippen. Lukt het hun toch om - gewoonlijk met verzwijging van hun partijlidmaatschap - bij een NVV-bond te worden ingeschreven, dan volgt weer vaak een royering, wanneer de betrokken NVV-bestuurders er achter komen wat voor vlees ze in de kuip hebben.

Wat de niet-partijleden in de EVC-'58 aangaat, velen van hen schijnen om allerhande redenen weinig enthousiasme voor een aanmelding bij het NVV te kunnen opbrengen. Een aantal hunner heeft in het drijven van de CPN aanleiding gevonden als lid van de EVC-'58 te bedanken. Door het ledenverloop en allerlei wanbegrip inzake de "omvorming" der EVC-'58

tot Centrum, is de inning en betaling van contributies in 1960 dikwijls in het honderd gelopen, met het gevolg dat zowel het centrale apparaat als de bonden nog meer dan vroeger met financiële moeilijkheden te kampen hebben.

In de loop van 1960 hebben slechts enkele bezoldigde bestuurders van EVC-'58-bonden een ander baantje gezocht; van de overigen is niemand aan de dijk gezet, zodat het aantal vrijgestelden bij het Centrum nog ongeveer gelijk is aan dat van de voormalige EVC-'58. In feite is dus na de "omvorming" organisatorisch nog niet zo veel veranderd. Ook de maandelijkse periodieken van de diverse bonden verschijnen geregeld. In plaats van het vroegere maandblad "Strijdend Nederland" heeft ieder bondsblad thans een door de Centrum-staf geredigeerd uniform inlegvel. (Het Centrum heeft in opzet tot taak het redigeren en uitgeven van vakbondsbladen).

Hoewel ook de bond van metaalarbeiders der voormalige EVC-'58 de laatste jaren menige veer heeft moeten laten, is deze - vergeleken met de andere bonden - nog steeds het hechtst georganiseerd. Zijn invloed manifesteert zich het duidelijkst in de uitslagen der verkiezingen voor de ondernemingsraden (OR) bij de grote scheepswerven en metaalfabrieken te Amsterdam, in de Zaanstreek en te IJmuiden. In de OR-verkiezingen van februari 1960 bij de Amsterdamse Droogdok Maatschappij verkreeg de vrije lijst (d.i. de lijst der ongeorganiseerden, waarvoor in de praktijk de Metaal-1958 de kandidaten stelt en de propaganda voert) ongeveer 50% der uitgebrachte stemmen. Bij het scheepsbouwbedrijf Verschure te Amsterdam behaalde de vrije lijst in maart 1960 circa 46%. De Kon. Ned. Staal fabrieken en Hoogovens te Velsen kozen in mei 1960 een nieuwe ondernemingsraad. Hier werd 20% der stemmen op de vrije lijst uitgebracht.

Verschillende grote Stakingsacties

1960 was een jaar met een groot aantal arbeidsconflicten. Uiteraard is van communistische kant steeds getracht hierin een rol te spelen en de omstandigheden voor eigen doeleinden uit te buiten. Niet steeds kon worden vastgesteld in hoeverre bij diverse stakingen de communistische agitatie een element van betekenis is geweest. Veelal onstonden de conflicten geheel buiten communistische bemoeienis om. Zodra zij zich manifesteerden, waren de communistische voormannen er altijd gauw bij door verspreiding van pamfletten, door pogingen tot oprichting van

actie-comité's, door opruiende artikelen in De Waarheid e.d. de oplossing van het gerezen geschil te bemoeilijken.

In enkele in 1960 uitgebroken stakingen hebben de communisten echter duidelijk de hand gehad. Allereerst was zulks het geval bij de staking der Amsterdamse havenarbeiders van 8 op 9 augustus 1960. De CPN en de communistische transportbond, de ABT-1958, slaagden er toen in aan de algemene ontevredenheid onder de Amsterdamse havenarbeiders richting te geven. Het opmerkelijke feit deed zich daarbij voor dat de ABT-1958, die in de hoofdstad niet meer dan 5 % der havenarbeiders tot zijn leden kan rekenen, er toch in slaagde het werk in de haven gedurende 24 uur te doen neerleggen, dank zij de omstandigheid dat de ABT-'58 beschikte over een handjevol ervaren agitators met kennis van vergader-techniek en over een apparaat, dat de in zulke omstandigheden noodzakelijke oproepen, kennisgevingen e.d. kon opstellen, stencillen en verspreiden.

Ook bij enkele grote Amsterdamse scheepswerven, de NDSM en de ADM, heeft een deel van het fabriekspersoneel in augustus 1960 enige dagen gestaakt onder leiding van door communisten in het leven geroepen actie-comité's. In andere metaalbedrijven, waar in de tweede helft van 1960 wilde stakingen uitbraken als gevolg van de ontevredenheid over het uitblijven van loonsverhogingen, traden de communisten minder of in het geheel niet op de voorgrond. Steeds drongen zij in hun propaganda aan op versterking van de gelederen van de ANMB/NVV en hoopten zij met gebruikmaking van de loonsituatie in de metaalindustrie succes met hun "eenheidstactiek" te bereiken.

Nadat de regering op 6 december de loomvoorstellen van de vakraad in de metaalindustrie (waarover door de Stichting van de Arbeid op 23 november een verdeeld advies was uitgebracht) definitief had afgewezen, staakten de volgende twee dagen de arbeiders in verschillende metaalbedrijven, vooral te Utrecht, Rotterdam en Schiedam. Wat Amsterdam betreft werd het werk neergelegd in enkele middelgrote bedrijven, doch ditmaal niet bij de NDSM en ADM.

Nog kan worden gereleveerd dat in de grote staking, die de erkende bonden van bouwvakarbeiders (ANB/NVV, St. Joseph/KAB en NCB/NVV) op 7 maart 1960 afkondigden, de CPN en de ABWB-1958 zich geheel voegden naar de parolen van de stakingsleiding, samengesteld uit bestuurders van de NVV-, KAB- en CNV-bouwvakbonden. Op aanwijzing en onder toezicht van de genoemde stakingsleiding hielpen zij mee bij diverse zich voordoende werkzaamheden. De stakende ABWB-ers werden als "onge-

organiseerden" uit de stakingskas der erkende bonden schadeloos gesteld.

Buitenlandse contacten van het "Centrum"

De contacten van het Centrum (de voormalige EVC-1958) met het Wereldvakverbond en de landen achter het IJzeren Gordijn waren in 1960 minder veelvuldig dan in 1959. Een zekere verslapping van de banden met het WVV kon worden geconstateerd. Vermoedelijk vindt dit ten dele zijn oorzaak in het feit dat het WVV-secretariaat in Praag nog steeds gereserveerd staat tegenover de omvorming van EVC-1958 in Centrum. Ook zal men in Praag de moeilijkheden, die bestuurders van de communistische vakbeweging uit Nederland in 1958 en 1959 op diverse bijeenkomsten in WVV-verband hebben veroorzaakt, nog niet zijn vergeten.

Als gewoonlijk maakte ook in het afgelopen jaar een aantal EVC-'58-bestuurders gebruik van uitnodigingen tot bijwoning van de 1 mei-feesten in communistische landen. Ditmaal gingen delegaties naar de USSR, Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.

Voor de 11de zitting van de algemene raad van het WVV, die van 5 tot 9 juni te Peking bijeenkwam, kreeg het Centrum geen invitatie. Dientengevolge is geen vertegenwoordiger van het Centrum bij deze voor de communistische zaak zo belangrijke bijeenkomst - geschil USSR-China - aanwezig geweest.

Ook met de VVI's - de bedrijfstaksgewijze opgezette vakverenigingsinternationalen van het WVV - hadden de EVC-'58-bonden het afgelopen jaar maar een zeer miniem contact.

De enige keer dat een EVC-'58-bestuurder een bijeenkomst van een Vakverenigingsinternationale bezocht, was in september 1960, toen G. Schoen naar Moskou vloog voor een bijeenkomst van het bestuurscollege van de VVI-Bouwwak aldaar.

Het Centrum werd nog door de Indonesische Sobsi geïnviteerd om een bestuurder naar zijn 3e congres (22 tot 27 augustus 1960) af te vaardigen. Het is de bedoeling geweest dat W. Hartog, voorzitter van het Centrum, aan de uitnodiging gehoor zou geven. De Indonesische zaakgelastigde heeft hem echter geen visum willen verlenen. Het is vrijwel zeker dat dit verband hield met het besluit van de Indonesische regering om de diplomatieke betrekkingen met Nederland te verbreken (Hetgeen op 17 augustus 1960 is gebeurd). De Sobsi bood later schriftelijke verontschuldiging aan voor de mislukking van zijn pogingen om een Centrum-delegatie naar Indonesië te laten overkomen.

H O O F D S T U K V

OVERIGE GROEPERINGEN

De Socialistische Werkers Partij - SWP

Opbouw

De opbouw van de organisatie der Socialistische Werkers Partij verloopt in een traag tempo. Veel animo om zich voor de partij in te zetten valt bij de leden niet te bespeuren. In deze lauwe stemming kwam eerst in het laatst van het jaar een geringe verbetering.

De SWP wil zijn een "partij van de arbeidersklasse", die het voeren van de klassenstrijd noodzakelijk acht voor het bereiken van haar doel: het vestigen van het socialisme in Nederland.

De oprichters, allen betrokken bij het bekende conflict in de CPN, waren van mening, dat een groot aantal links gerichte elementen zich in de PvdA, in de PSP, noch in de CPN op zijn plaats voelt. Voor dergelijke figuren is de SWP bedoeld als een opvangcentrum.

In hun verwachting, dat een aanzienlijk aantal van deze mensen tot de SWP zou toetreden, moeten de promotors van deze partij wel teleurgesteld zijn.

Samenwerking met geestverwante groepen

In het kader van samenwerking met andere partijen blijkt de PSP voor de SWP de beste kansen te bieden. Zo was reeds vóór het oprichtingscongres te Utrecht een "Socialistische contact-commissie" gevormd met het doel de discussie tussen SWP-ers en PSP-ers op gang te brengen. In de commissie hebben leden van beide partijen zitting. Regelmatig vonden te Utrecht eneenenkele keer ook in andere plaatsen discussie-bijeenkomsten plaats. (zie hiervolgend onder PSP)

Los van elke vakbeweging

Hoewel de partijleiding enkele malen heeft verklaard zich aan geen enkele vakbeweging te willen binden, is toch wel gebleken dat in de praktijk de voorkeur uitgaat naar de (oude) EVC, hetgeen, gezien het verleden, begrijpelijk is.

De EVC-bestuurders van hun kant wijzen elke binding met enige

politieke partij met grote stelligheid van de hand. Verschillende hunder, die in de CPN tot de oppositiegroep behoorden, gaan daarbij zo ver, dat zij ook weigeren als lid tot de SWP toe te treden. Dat valt bij de leiding van die partij niet in goede aarde.

Het gezag van Moskou

Hoewel ten aanzien van de SWP zeker niet gesproken kan worden als van een aan de Sowjet-Unie vijandige groep, zo geeft het partijbestuur er in het algemeen toch wel blijk van niet in alles achter Moskou aan te lopen. Het is in deze evenwel niet eensgezind. Jan Hoogcarspel gaat in de trouw aan de Sowjet-Unie en de CPSU het verst. Gerben Wagenaar en Mevr. Lips staan veel losser van Moskou.

Wagenaar bijvoorbeeld gaf daarvan blijk toen hij in De Brug van 11 juni 1960 stelde, dat Chroestsjow in geen geval de topconferentie had mogen laten mislukken. Aan de verdedigers van Chroestsjow's houding werd in het partijorgaan gelegenheid geboden hun opvatting daarover kenbaar te maken.

In de kwestie Moskou-Peking sprak de leiding van de SWP zich op een vroeger tijdstip uit voor het standpunt van Chroestsjow dan het partijbestuur van de CPN. Het feit, dat de CP-China in haar opvattingen dogmatischer is dan de CPSU, is aan deze bijvalsbetuiging waarschijnlijk niet vreemd.

Mogelijk wilde men daarmee tevens aantonen dat de breuk met de CPN nog geen miskennis van het leiderschap van de Sowjet-Unie inhoudt en dat men zich nog altijd met het internationale communisme verbonden voelt. Dit niettegenstaande het feit dat Moskou het optreden van de groep Wagenaar-Gortzak openlijk veroordeeld heeft. Er bestaat dan ook geen enkele binding tussen de SWP en de CPSU.

Buitenlandse contacten

Van de oprichting der SWP af heeft de partijleiding getracht verbindingen tot stand te brengen met gelijkgerichte stromingen in en buiten de communistische beweging buitenslands. Voor wat betreft de Joegoslaven leverde zulks niet veel moeilijkheden op. Teneinde te voorkomen, dat de SWP alleen al uit dien hoofde als "revisionistisch" zou kunnen worden gebrandmerkt, vermijdt de partijleiding evenwel een te nauw en openlijk contact.

Om dezelfde reden zijn vermoedelijk ook de betrekkingen met de Deense Socialistische Volkspartij, waarvan de oprichting onder dezelfde omstandigheden en vrijwel tezelfdertijd heeft plaatsgevonden als van de SWP, niet zo innig geworden als in het begin kon worden verwacht. Deze Deense partij is namelijk vrij sterk revisionistisch ingesteld.

De Brug van 3 december j.l. weet te melden dat zij er in is geslaagd in verschillende landen vaste medewerkers aan te trekken, die het blad regelmatig op de hoogte zullen houden van de ontwikkeling in de arbeidersbeweging van hun land.

Genoemd Brugnummer bevat reeds twee artikelen, die door het onderschrift de indruk wekken in Rome, resp. Parijs, te zijn geschreven. Tevens wordt de verkiezingsoverwinning van de Deense Volkspartij in De Brug breed uitgemeten. Eerder had het SWP-partijbestuur zijn voldoening over de zege van Larsen en de nederlaag van de Deense communistische partij reeds per extra bulletin uitgesproken.

Beginselprogram en statuten

In juli 1959 werden op de landelijke conferentie commissies gevormd, die de opdracht kregen ontwerpen op te stellen voor het beginselprogram en de statuten. Het oprichtingscongres - 23 en 24 januari 1960 - wees de ontwerpen naar de commissies terug met de opdracht om de ten congresse aangenomen voorstellen van wijziging in de definitieve redactie te verwerken. Hoewel de commissies reeds geruime tijd met hun arbeid klaar waren en het partijbestuur het resultaat tijdig had goedgekeurd, zijn de partijdocumenten eerst eind november 1960 in druk verschenen. Zij zijn de leden gratis toegezonden.

De SWP - een communistische partij

Het overgrote deel van de leden der SWP heeft behoord tot de actieve groep werkers van de CPN. Zij blijken met het lidmaatschap van die partij ook de lust verloren te hebben zich opnieuw voor een politiek doel in te spannen. Velen geven dit ruitelijk toe en verklaren in de CPN zodanig teleurgesteld te zijn, dat zij het élan, waarmede zij vroeger werkten, voor de SWP niet kunnen opbrengen. Van een optreden van de partij naar buiten is ook dientengevolge weinig te bespeuren. Er is (nog) geen sprake van een goed functionerend propaganda-apparaat. Anders dan in de CPN is het woord van de partijleiding voor de SWP-ers geen wet.

Dit wil echter niet zeggen, dat mensen als Gerben Wagenaar en Henk Gortzak in de SWP geen gezag zouden hebben.

De SWP kent niet de partij-discipline van een "echte" communistische partij. De statuten zijn op dit punt geenszins stringent. Over het democratisch centralisme wordt niet gerept. Partijbesluiten mogen weliswaar niet worden tegengewerkt doch behoeven door de tegenstanders ervan evenmin te worden uitgevoerd. Het kenbaar maken van de eigen mening is toegestaan, maar fractievorming is verboden. Nadrukkelijk wordt het recht van de minderheid erkend om het eigen standpunt naar buiten te verkondigen in de SWP-publicaties.

De SWP zegt een open oog te hebben voor de leidende rol van de Sowjet-Unie in de strijd voor het socialisme en voor het behoud van de vrede. Zij wenst echter niet alles wat van Rusland komt klakkeloos te aanvaarden en verzet zich tegen inmenging van buitenaf in haar aangelegenheden.

Een en ander betekent niet, dat de SWP geen communistische partij zou zijn. Hoewel zij haar doel - het vestigen van het socialisme in Nederland - bij voorkeur langs parlementaire weg hoopt te bereiken, schakelt zij de mogelijkheid van een gewelddadige revolutie niet uit.

Zij veroordeelt het sectarisme en het dogmatisme, waarvan de CPN zich naar haar mening niet kan vrijmaken, maar wijst evenzeer het reformisme en het pacifisme af.

Vierde Internationale en RCP

Hoewel de IVde Internationale en de Nederlandse sectie hiervan, de RCP, in 1960 in de publiciteit kwamen in verband met de arrestatie van twee bekende figuren - t.w. de Griek ir. Michel Raptis (Pablo) en de Nederlander Sal Santen - valt over deze organisatiespolitiek weinig opmerkelijks te vermelden.

Wel kan worden aangenomen dat de plannen ter voorbereiding van een 6e wereldcongres der Trotskisten normaal doorgang hebben gevonden, ondanks de gedwongen afwezigheid van de voornaamste leider, Pablo.

Fourth International, het driemaandelijks theoretisch orgaan van het Internationaal Executief Comité - tot dusverre onder supervisie van Sal Santen - is normaal blijven verschijnen. De twee laatste nummers van 1960 (no's 10 en 11) werden in Italië uitgegeven onder verantwoordelijkheid van Livio Maitan te Rome, een der vooraanstaande Italiaanse Trotskisten.

In het zomernummer 1960 (aflevering 10) is een concept-resolutie opgenomen voor het aangekondigde 6de wereldcongres, waarin het vraagstuk van de koloniale revolutie uitvoerig wordt behandeld en waarin wordt vastgesteld dat in verband hiermede de werkwijze van de Vierde Internationale wijziging zal ondergaan.

Immers, in de conclusie van deze resolutie wordt gesteld, dat de wereldrevolutie zich thans geleidelijk ontwikkelt vanuit de periferie - nl. vanuit de koloniale en afhankelijke landen, zowel als vanuit de bestaande "arbeidersstaten" - naar de kapitalistische landen van Europa en de Verenigde Staten van Amerika.

De IVde Internationale, die haar activiteiten tot nu toe voornamelijk had gericht op de hoog ontwikkelde kapitalistische landen, acht zich, als erfgename van de revolutionaire tradities en beginselen van "de IIIde Internationale van Lenin en Trotski", geroepen haar activiteit over te brengen naar die gebieden, waar de massa's en de meest onderdrukte en uitgebuite volkeren hun strijd voeren. Derhalve wil de IVde Internationale het terrein van haar werkzaamheden verleggen van de kapitalistische landen naar gebieden als India, Indonesië, Japan, de Arabische landen, de Afrikaanse negerstaten en Latijns-Amerika, waar snelle successen mogelijk worden geacht.

Met het oog op de numerieke zwakte en het voortdurende geldgebrek van de IVde Internationale, lijkt dit een voorbarige verwachting.

Pacifistisch Socialistische Partij (PSP)

Het ziet er naar uit dat de PSP met meer nadruk dan in haar beginperiode naast haar pacifistisch streven ook haar socialisme wil manifesteren. Zo zijn er in de onlangs - november 1960 - opgerichte Partijraad stemmen opgegaan het beginsel van de klassenstrijd vast te leggen in het partijprogramma.

Meer dan voorheen richt de PSP zich tot de arbeiders. Daarop wijst bijvoorbeeld de in december 1960 uitgegeven verklaring over het loonconflict in de metaalsector. Daarin uit het hoofdbestuur de mening, dat het niet toestaan van loonsverhogingen de achterstand van de arbeiders in de verdeling van de gestegen welvaart vergroot. Het verklaart zich daarom onvoorwaardelijk te stellen achter acties, die deze onrechtvaardigheid trachten op te heffen.

Het is voorts van opvatting dat het stakingsrecht moet worden

gezien als een juist wapen van de arbeidersklasse. Naast de loonstrijd moet onafgebroken worden geijverd voor socialisatie van de bedrijven. Het PSP-blad *Bevrijding* voegde hieraan in een beschouwing nog toe, dat de arbeiders zèlf het heft in handen zullen moeten nemen, hoe dan ook.

Voorname-lijk in dezelfde PSP-kringen, die sterk geporteerd zijn voor het meer de nadruk leggen op de socialistische dan op de pacifistische beginselen, zijn ook stemmen opgegaan voor een zekere samenwerking met de Socialistische Werkers Partij, de SWP. Zelfs is reeds een mogelijke samensmelting met die partij onder ogen gezien.

Partijvoorzitter P.A. Burggraaf zou te dien opzichte een soepeler opvatting huldigen dan zijn voorganger prof. dr. J. de Graaf. Mede op grond hiervan lijkt het niet denkbeeldig dat beide partijen bij komende verkiezingen in een of meer kieskringen met een gezamenlijke lijst zullen uitkomen, waarbij uiteraard van beide kanten wel enig water in de politieke wijn zal moeten worden gedaan.

Discussie-bijeenkomsten van leden van beide partijen worden - vooral in de provincie Utrecht - nog vrij geregeld gehouden. Over de wenselijkheid hiervan heeft de PSP-leiding zich nog steeds niet duidelijk uitgesproken. Zij heeft dergelijke ontmoetingen ook niet afgekeurd, hetgeen erop zou kunnen wijzen dat hierover in het hoofdbestuur geen eenstemmigheid bestaat.

De voornaamste gelegenheden waarbij de partij in het afgelopen jaar in de openbaarheid trad waren:

- een protestvergadering op 28 maart te Amsterdam tegen de gebeurtenissen in Zuid-Afrika;
- een zit-demonstratie op 10 juli voor het ministerie van defensie tegen de Nieuw-Guinea-politiek;
- een verklaring van het hoofdbestuur van de PSP in december, waarin het zich met klem uitsprak tegen de Algerije-politiek van de NAVO alsmede die van de Nederlandse regering.

Al voor de eerste dag van 1961 is voorzien in een Vredesmars door Amsterdam, waaraan vele vredesorganisaties zullen deelnemen doch waarvan het leidinggevende, geheel uit PSP-ers bestaande comité in het partijbureau is gevestigd.

Verder zijn reeds plannen bekend voor een manifestatie van het gewest Noord Holland op 1 mei, mede bestaande uit een mars door de hoofdstad.

Het ledental van de partij bewoog zich in 1960 om de 2500.

Hinag

De Hinag hield zich ook in 1960 aan de door het hoofdbestuur uitgestippelde koers: geen politieke activiteit. Zelfs bleven, vooral in het begin van het jaar, ook de steun- en gezelligheidsactiviteiten zeer beperkt.

Het werd, na de anti-semietische uitbarstingen rondom de jaarwisseling 1959/1960, kennelijk verstandiger geoordeeld iedere aanleiding te vermijden, die de Hinag "in het nieuws" zou kunnen brengen. Zelfs werd met de uitgave van een 2-maandelijks mededelingenblad van de afdeling Amsterdam - mogelijk om dezelfde reden - veel later in het jaar begonnen dan oorspronkelijk in de bedoeling had gelegen. Al zullen er wel niet veel leden geweest zijn die - alleen reeds om tactische redenen - deze voorzichtigheidsmaatregelen van het hoofdbestuur hebben afgekeurd, toch blijft een deel der Hinag-aanhangers van oordeel dat een minder slappe en angstige houding "in dit tijdsgewricht" verkieslijker ware. Men zou in die kringen overwegen het zittende bestuur te doen vervangen door meer militante figuren.

Paul van Tienen

Ook van deze gewezen leider van de voormalige NESB - Nationaal Europese Sociale Beweging - vallen geen bijzondere activiteiten gedurende het afgelopen jaar te vermelden.

Pas aan het eind van 1960 verscheen weer eens een brochure (auteur niet vermeld) van het door Van Tienen uitgegeven "Archief der Conservatieve Revolutie". De bedoeling van dit geschrift, gewijd aan de zaak-Eichmann, is te trachten door het "onbevangen" zoeken naar de historische waarheid, het inzicht te brengen dat Hitler-Duitsland toch niet met alle schanddaden kan worden belast, die men het gewoonlijk toeschrijft.

In het eerste gedeelte van de brochure (er zullen nog twee afleveringen volgen) wordt voornamelijk gewezen op onjuistheden en onwaarschijnlijkheden van de in de wereldpers verschenen beschouwingen over Eichmann. De nadruk is gelegd op de pogingen, die Eichmann vóór de oorlog zou hebben ondernomen om de Joden uit Duitsland en Oostenrijk te doen emigreren.

Stakingsoverzicht december 1960.

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging vakbonden	Resultaat	No.
N.V. Verenigde Glasfabrieken te Schiedam.	eisen secundaire arbeidsvoorwaarden	-----	eisen door directie afgewezen.	1.
Metaalbedrijf N. V. Beijnes te Beverwijk.	ontevredenheid over resultaten loonoverleg.	-----	-----	2.
<u>Amsterdam</u> a) (scheepswerf Verschure en Co., b) Kromhout Motorenfabriek).	protest tegen afwijzing van loonsverhoging door de regering.	-----	-----	3.
<u>Rotterdam</u> a) (machinefabriek N.V. Nellen, b) machine en liftenfabriek N.V. Hensen, c) scheepswerf en machinefabr. N.V. Waalhaven, d) Wilton-Fijenoord).	idem.	-----	-----	4.

V o l g n o	Begin in vo- rige maand	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen ge- ven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.																															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
1.	-- 80																																
2.	375 -- 360																																
3.	a							750	-- (Verschure)																								
	b							500	-- (Kromhout)																								
								300																									
4.	a							120	- één uur (Nellen)																								
	b							120																									
								570	- één uur (Hensen)																								
								450																									
	c							20	- één uur (Waalhaven)																								
								300																									
	d							700	- 's middags (W.F.)																								
								700																									

Stakingsoverzicht december 1960

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging vakbonden	Resultaat	No.
<u>Schiedam</u> a) (scheepswerf v.d. Giessen, b) Gusto, c) Wilton-Fijenoord, d) machinefabr. Swarttouw).	protest tegen af- wijzing van loons- verhoging door de regering.	-----	-----	5.
<u>Utrecht</u> a) (metaalbedrijf Werkspoor, b) Demka, c) Frans Smulders, d) Stork-Jaffa, e) Ned. Aluminium Mij., f) Houttuin, g) Coq, h) Emi).	idem	-----	-----	6.

V o l g n o	Begin in vori- ge maand	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen ge- ven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.																																					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							
5.	a							1000																															
								--																															
								600																															
	b							1000																															
								--																															
								300																															
	c							6000																															
								--																															
								2500																															
	d							120																															
								-																															
								80																															
6.	a							2500																															

								2000																															
								2500																															
	b							----																															
									2000																														
									210																														
	c							----																															
								190																															
	d							--																															
								500																															
	e							--																															
	f							--																															
	g							--																															
	h							--																															

Stakingsoverzicht december 1960

Bedrijf	Aanleiding	Inmenging vakbonden	Resultaat	No.
a) Hollandse Constructie Werkplaats te Leiden.	protest tegen afwijzing van loonsverhoging door de regering.	-----	-----	7.
b) Scheepswerf "De Merwede" te Hardinxveld-Giessendam.	idem	-----	-----	
Havenarbeiders te Delfzijl.	protest tegen niet uitbetalen van één en een kwart weekloon.	-----	eisen door directie afgewezen.	8.
Textielfabriek N.V. Gelderman te Oldenzaal.	protest tegen het vervallen van loontoeslag i.v.m. ingebruikneming nieuwe machines.	-----	eisen door directie afgewezen.	9.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 4-5 feb.	Nat. conferentie v.h. verzet (tegen herl. fasc. gevaar).	Amsterdam	Ver. Verzet
* 17-19 feb.	Zitting Bureau Féd. Intern. des Résistants.	Berlijn	FIR
18-19 feb.	9e congres OPSJ.	?	OPSJ
17-19 mrt.	3e Medische conf. Féd. Internat. des Résistants.	Luik	FIR
18-19 mrt.	Landelijk ANJV cultureel concours.	Arnhem	ANJV
maart	Eur. conf. 40-urige werkweek	?	WVV
maart	ANJV jeugdappèl voor het Noorden.	Groningen	ANJV
Pasen	Paastournooi scholieren.	Amsterdam	OPSJ
* april?	Europese conferentie voor vrede en veiligheid.	Berlijn?	WVR
8 mei	Internat. Strijddag studenten tegen het Duitse militarisme.		IUS
* begin '61?	Bijeenk. Algemene Raad Féd.	Berlijn	FIR
* 21 mei?	Internat. des Résistants.		
* 21 mei	Viering 10-jarig bestaan Féd. Internat. des Résistants.	--	FIR
* mei	Viering 15-jarig bestaan Bond van Soc. Zang- en Muziekver.	Enschede	Bond Soc. zang- en Muziekver.
* Pinksteren	Demonstratieve fietstocht tegen aanwezigheid atoomkoppen	Volkel-Soesterberg-Amsterdam	ANJV/OPSJ
21-28 juli	Ontwikkelings- en vakantiecamp	?	ANJV
20-30 juli	Wereldjeugdforum.	Moskou	Russ. jeugd. org.
juli of aug.	6e intern. conf. partijhistorici.	?	Partijinstituten voor geschied.
1-5 sept.	2e conf. geschied. v.h. verzet.	Warschau	FIR
1961	Bijeenk. Executief Comité Internat. Org. v. Journalisten.	Peking	IOJ
1961	5e Congres Wereldvakverbond.	Moskou	WVV
* 1962	8e Wereldjeugdfestival.	Helsinki	WFDJ/IUS
1962	5e Congres Intern. Org. van Journalisten.	?	IOJ

* nieuw c.q. aangevuld